

► ILO BİLGİ NOTU

Ekim 2023

Toplumsal cinsiyet eşitliğine ve sosyal adalete yönelik dönüştürücü çocuk bakımı politika paketlerine yatırım yapmanın faydaları

Öne çıkanlar

- Bakım ekonomisinin kamu yatırımlarına ihtiyaç duyduğu konusundaki geniş çaplı çağrılarının altında, beklenen çeşitli sosyo-ekonomik faydaların (örneğin insana yakışır iş olanaklarının yaratılması, toplumsal cinsiyet eşitsizliği de dahil olmak üzere kesişen eşitsizliklerin azaltılması, ve toplumların sağlık ve refah seviyelerinin artırılması) yanı sıra, **ekonomiler ve toplumlar için yüksek yatırım getirisi potansiyeli de yer almaktadır.**
- Bakım izni politikaları ve hizmetlerindeki yasal ve uygulamaya ilişkin boşlukların giderilmesi konusunda yeterli ilerleme sağlanamamıştır çünkü **dünya genelinde çocuk bakımı konusunda 4,2 yıllık bir politika boşluğu** bulunmaktadır ve bu durum, özellikle kadınlar için çalışma yaşamında yapısal bir engel teşkil etmektedir.
- Çocuk bakımı konusundaki politika boşluğunu gidermeye yönelik olarak yapılan **her 1 dolarlık**

yatırımın, 2035 yılına kadar küresel Gayrisafi Yurtiçi Hasılayı (GSYİH) ortalama 3,76 ABD doları kadar artıracak tahmin edilmektedir. Gerek bölgesel düzeyde, gerekse gelir grupları bazında hesaplanan tahmini yatırım getirisi rakamları, çocuk bakımı konusundaki politika boşluğunu gidermenin her yerde ve herkes için faydalı olacağını göstermektedir.

- Yatırımın faydaları, yalnızca yatırımın potansiyel getirisi ile sınırlı değildir; toplumsal cinsiyet eşitliği ile ilgili faydaları da kapsamaktadır. Çocuk bakım izni ve erken çocukluk bakım ve eğitim (EÇBE) hizmetleri ile ilgili yatırımlar sayesinde, **2019 yılında yüzde 46,2 düzeyinde olan ortalama küresel kadın istihdam oranı 2035 yılına kadar yüzde 56,5'e yükseltilebilir; ve aynı dönemde, aylık ücretlerdeki toplumsal cinsiyete dayalı fark 2019'da yüzde 20,1'den 2035 yılında yüzde 8,0'a indirilebilir.**

► Çocuk bakımı ile ilgili süregelen politika boşlukları, toplumsal cinsiyet eşitliğine ve işyerinde ayrımcılık yapılmamasına yönelik dönüştürücü gündemini sekteye uğratmaktadır

Bakım politikalarına yatırım yapmak, pek çok faydayı beraberinde getirir

Bakım ekonomisine yönelik yatırımların artırılması çağrısı uluslararası gündemin üst sıralarında yer almaktadır (BM 2021a; BM 2021b; ILO 2021a; ILO 2019a). Son zamanlarda bu alandaki talepler, bakım politikalarındaki süregelen boşlukların (hem mevzuat hem de uygulama açısından) giderilmesinin yalnızca Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarına ulaşmayı hızlandırmakla kalmayıp aynı zamanda sosyo-ekonomik faydalar da (insana yakışır iş

olanaklarının yaratılması, toplumsal cinsiyet eşitsizliği de dahil olmak üzere kesişen eşitsizliklerin azaltılması, ve toplumların sağlık ve refah seviyelerinin artırılması açısından) sağlayacağını gösteren ve sayıları giderek artan kanıtlarla desteklenmektedir (İlkkaracan vd. 2015; ITUC 2023; ITUC 2022; De Henau vd.2016; ILO 2022a; ILO ve BM Kadın Birimi 2021; ILO 2018a; UN ECLAC 2022; BM Kadın Birimi 2015).

Entegre ve dönüştürücü bakım politikası paketlerine yatırım yapılması sayesinde, pek çok yeni istihdam olanağı da yaratılmış olacaktır. Çocuk bakımıyla ilgili izinlere

(doğum, babalık ve ebeveyn izni), emzirme molalarına, erken çocukluk bakım ve eğitim (EÇBE) ve uzun süreli bakım hizmetlerine yatırım yapılması halinde, 2030 yılına kadar 280 milyon iş yaratılacağı ve sonraki beş yılda bu rakamın 19 milyon artarak 2035'te 299 milyona ulaşacağı tahmin edilmektedir. (ILO 2022a; De Henau 2022). 2035 yılına kadarki bu potansiyel işlerin dağılımı ise, çocuk bakımı alanında 96 milyon doğrudan iş, uzun süreli bakım alanında 136 milyon doğrudan iş ve bakım sektörü haricindeki diğer sektörlerde 67 milyon dolaylı iş şeklinde olacaktır. Evrensel düzeyde kaliteli çocuk bakımı sağlamak için, küresel GSYİH'nin yaklaşık yüzde 1,5'i (kayıtlı istihdamın artmasından kaynaklı vergi artışları dikkate alınmadan hesaplandığında) oranında bir harcamaya ihtiyaç vardır ve bu rakam, küresel GSYİH'nin yüzde 0,3'üne karşılık gelen mevcut kamu harcamalarından çok daha yüksek bir orandır.

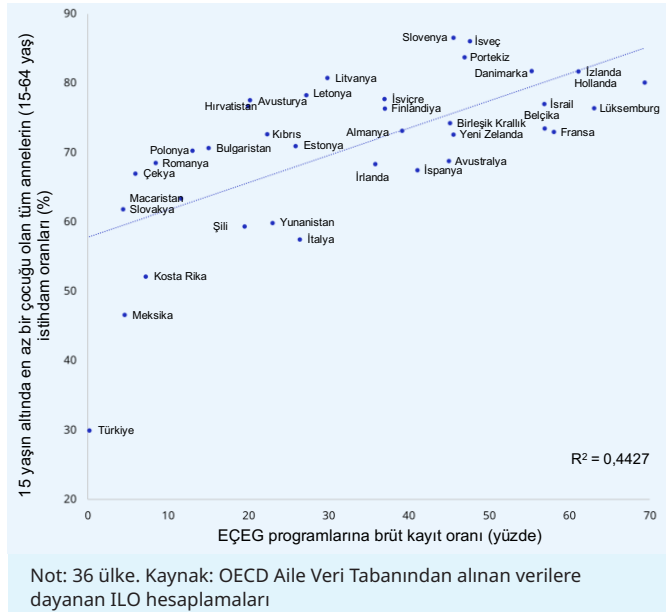
Çocuk bakımıyla ilgili izinler (doğum, babalık ve ebeveyn izni) ve çocuk bakımı hizmetleri ikisi birlikte toplumsal cinsiyet dönüştürücü bakım politikası paketlerini oluşturmaktadır (ILO, 2022a). Çocuklar, ebeveynler (istihdama dahil veya değil) ve erken çocukluk bakım ve eğitim (EÇBE) personelinden oluşan "bakım üçlüsü"nün (ILO 2018a) ihtiyaçlarını dikkate alacak şekilde tasarlandıklarında bu politikalar, çocuk gelişimini teşvik etmek, insana yakışır işler yaratmak, ebeveynlerin hiçbir ücret almadan verdikleri bakım hizmetlerini azaltmak ve kadınların istihdamını ve gelirini teşvik etmek suretiyle çok sayıda fayda sunarlar (ILO 2022a; O'Donnell ve Lombardi 2021; O'Donnell vd. 2022; UN Women 2019; 2021; Devercelli ve Beaton-Day 2020).

Kanıtlar, Şekil 1'de gösterildiği gibi, küçük çocuğu olan kadınların istihdam/nüfus oranları ile erken çocukluk eğitim ve gelişim (EÇEG) programlarına kayıtlı 0-2 yaş arası çocukların sayısı arasında pozitif bir korelasyon olduğunu göstermektedir. Çocuk bakım hizmetlerinin varlığı, yönetim kademelerinde ve lider pozisyonlarda daha fazla kadına yer verilmesinin sağlanması da dahil olmak üzere, anneler ile anne olmayan kadınların kazancı arasındaki fark anlamına gelen "annelik ücret farkları"nın azaltılmasına da katkıda bulunmaktadır (ILO 2019b). Evrensel EÇBE hizmetlerine erişim hakkının ulusal mevzuata dahil edildiği ülkelerde yaşayan çocukların gelişimsel sonuçları da daha iyi olmaktadır (Şekil 2).

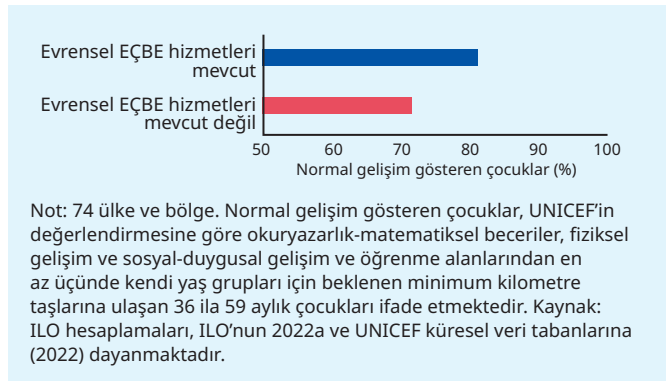
ILO Bakım Politikası Yatırım Simülâtöründen (Kutu 1)¹ elde edilen verilerden hareketle hazırlanan bu bilgi notunda, bu kanıtlara katkıda bulunulmakta; ve doğumdan ulusal yasalarda şart koşulan zorunlu ilköğretim yaşına kadarki çocuk bakımıyla ilgili izinleri ve evrensel ve ücretsiz EÇBE hizmetlerini kapsayan toplumsal cinsiyet dönüştürücü bir politika paketi sağlanmasına yatırım yapılması gerektiği

vurgulanmaktadır. Ayrıca, çocuk bakımı konusundaki politika boşluklarının, ebeveynlerin çalışma yaşamında ne gibi zorluklara sebep olduğu; ve dönüştürücü yatırımların yatırım getirisi, kadın istihdamı ve kadınların gelir düzeyi açısından faydaları ortaya koyulmaktadır. Bölgesel ve gelir düzeyiyle ilgili analizler, dünya çapındaki faydalara işaret etmektedir.

► **Şekil 1. Seçilmiş ülkelerde, çocuğu (0-14 yaş) olan kadınların istihdam/nüfus oranı ve EÇEG programlarına brüt kayıt oranları, verilerin mevcut olduğu son yıl itibarıyla**

► **Şekil 2. Evrensel yasal anlamda EÇBE hizmetlerinin ulusal mevzuatın içinde yer alıp almaması açısından normal gelişim gösteren çocukların oranı, verilerin mevcut olduğu son yıl itibarıyla**

¹ ILO Bakım Politikası Yatırım Simülâtörü, De Henau (2022) tarafından girdi-çıkı çarpanı teknikleri kullanarak gerçekleştirilen, ücretli çocuk bakım izinlerini ve bakım hizmetlerini yeterli düzeyde sağlamak için gerekli yıllık kamu yatırımlarını ve ilgili istihdam etkilerini simüle eden bir makrosimülasyon çalışmasına dayanmaktadır. Bu çalışma, ILO'nun 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi kapsamındaki amaçlara ulaşmaya ve sosyal koruma tabanları da dahil olmak üzere sosyal koruma sistemlerini uygulamaya yönelik yollara ilişkin olarak gerçekleştirmiş olduğu çalışmaları temel almakta ve onların kapsamını genişletmektedir (ILO 2018a; ILO 2021b; Bierbaum ve Schmitt 2022). Kullanılan yöntemler ve varsayımlar da yine önceki çalışmalara dayanmaktadır: İlkaracan ve Kim (2019) ve De Henau ve Himmelweit (2021).

► Kutu 1. ILO Bakım Politikası Yatırım Simülâtörü

ILO Bakım Politikası Yatırım Simülâtörü, bakım hizmetleri ve çocuk bakımıyla ilgili izinler konusundaki yatırım gerekliliklerini ve ulusal boşlukların giderilmesinin faydalarını simüle etmek için geliştirilmiş en büyük çevrimiçi bakım politikası modelleme aracıdır. ILO'nun toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına ve ayrımcılığın önlenmesine yönelik dönüştürücü gündemine katkıda bulunmak amacıyla oluşturulan Simülâtör, kullanıcıların şu dört alana özel bakım politikası yatırım paketleri oluşturmasına olanak tanımaktadır: (1) Ücretli çocuk bakım izinleri; (2) emzirme molaları; (3) EÇBE hizmetleri; (4) uzun vadeli bakım hizmetleri. Simülasyonlar yoluyla, aşağıdaki konularda sonuçlar elde edilebilmektedir:

1. Simüle edilen politika paketlerinin yatırım gereklilikleri;
2. İş olanakları yaratma etkisi;
3. Toplumsal cinsiyete dayalı istihdam açıklarının azaltılması;
4. Toplumsal cinsiyete dayalı ücret farklarının azaltılması; ve
5. Çocuk bakımı konusundaki politika boşluklarının giderilmesine yönelik yatırımların getirisi (şu iki alandaki bakım politikalarına yatırım yapmanın maliyet-fayda oranı: çocuk bakımıyla ilgili ücretli izin politikaları ve EÇBE hizmetleri).

ILO'nun yatırım parametreleri dönüştürücü niteliktedir; yani bakım ekonomisine yatırım yaparken ilerleme sağlamanın tek yolunun, eşitlik konusunda iyileştirmeler yapmak ve insan haklarını ve çalışma haklarını desteklemek olduğu noktasından hareketle seçilmişlerdir. Dolayısıyla, uluslararası çalışma standartlarına göre şekillendirilmişlerdir ve insana yakışır iş olanakları sağlamayı, toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini azaltmayı ve bakım ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlarlar.

Kaynak: ILO 2023b; ILO, t.y.-a

Dünya genelinde, çocuk bakımı konusundaki politika boşluğu ortalama 4,2 yıldır

Her ne kadar çocuk bakım politikaları, bakım sorumlulukları olan işçilere çeşitli faydalar sağlamış olsa da, bakım izni politika ve hizmetleri konusundaki yasal ve uygulamaya ilişkin boşlukların giderilmesi bakımından yeterli ilerleme sağlanamamıştır. Son

on yılda bazı ülkelerde, anneliğin korunması² ve aile sorumlulukları olan işçiler³ hakkındaki ILO'nun uluslararası çalışma standartlarını kabul etmiş olan ülkelerde dahil olmak üzere bazı hukuki gelişmeler kaydedilmiş olmakla beraber, izin politikalarının ve bakım hizmetlerinin mevcudiyeti, erişebilirliği, yeterliliği ve kalitesi konusunda hala büyük boşluklar mevcuttur (ILO 2023a). Küresel olarak, çocuk bakımıyla ilgili yasal ücretli izinler (doğum, babalık ve ebeveyn izinlerinin tamamı), hane başına ortalama 6,1 ay⁴ (veya 0,5 yıl) düzeyindedir; ücretsiz ve evrensel EÇBE hizmetlerinden faydalanmaya başlama yaşı veya ulusal hukukta şart koşulan zorunlu ilköğretim başlama yaşı ise ortalama 4,7 yıldır⁵. Yasalardan kaynaklı bu uyumsuzluk neticesinde, çocuk bakımı konusunda dünya genelinde ortalama 4,2 yıllık bir politika boşluğu oluşmuştur (ILO 2022b). Bu uzun süre boyunca ebeveynler, bakım politikaları aracılığıyla sunulması mümkün olan haklardan yoksun kalmaktadır ve bakım ihtiyaçları yalnızca, ücret almaksızın gerçekleştirilen veya genellikle işgücü güvencelerinden ve sosyal güvencelerden yoksun olan ev işçilerine dayalı olarak aile tarafından ücret karşılığında elde edilen bakım çözümleri yoluyla karşılanmaktadır (ILO 2022a).

Dünya genelinde, mevcut ve potansiyel ebeveynlerin yüzde 90,3'ü (yaklaşık 3,5 milyar kişi) çocuk bakımı politikaları konusunda boşlukların bulunduğu ülkelerde yaşamaktadır. Yalnızca yeterli (yani önceki kazancının en az yüzde 67'si oranında) ödeme yapılan ve ödemenin sosyal sigorta kurumu tarafından ya da başka kamu kaynaklarından karşılandığı ücretli çocuk bakım izinlerine ve fiili olarak yeterli, kabul edilebilir ve uygun fiyatlı çocuk bakım hizmetlerinin mevcudiyetine bakılacak olursa, bu boşluk ve yeterli çocuk bakımı çözümlerinden yoksun ebeveynlerin sayısı, daha da büyük olacaktır.

Çocuk bakımı politikası konusundaki boşluk, bölgeler, gelir grupları ve ülkeler arasında büyük farklılıklar göstermektedir. Bölgelere bakıldığında, Avrupa ve Orta Asya'daki politika boşluğu, ortalama 18,4 ay (1,5 yıl) ile en düşük seviyededir çünkü bu bölgelerde ebeveyn izni süreleri ve EÇBE hizmetleri konusundaki imkânlar geniştir (ILO 2022a). Kuzey ve Güney Amerika'da, ücretsiz ve evrensel EÇBE hizmetlerinden faydalanmaya başlama yaşı ortalama 3,6 olmasına rağmen, ortalama politika boşluğu 3,3 yıldır ve bunun en büyük sebebi, izin sürelerinin kısa olmasıdır (3,2 ay) (ILO 2022a). Asya ve Pasifik bölgesinde, çocuk bakımı konusundaki politika boşluğu 4,4 yıldır çünkü bölgenin nispeten daha uzun olan izin paketleri (5,3 ay) EÇBE için geç hakedilmiş hakları karşılayamamaktadır (4,8 yıl) (ILO 2022a). Afrika'da ve Arap ülkelerinde ise çocuk bakımı konusundaki politika boşluğu, kısa izin süreleri ve EÇBE hizmetlerine erişim

2 Anneliğin Korunması Sözleşmesi (No. 183) ve Tavsiye Kararı (No. 191), 2000

3 Aile Sorumlulukları Olan İşçiler Sözleşmesi (No.156) ve Tavsiye Kararı (No.165), 1981.

4 Hane başına ortalama 6,1 ay olan çocuk bakımı izni, yaklaşık 4 aylık (17 hafta) ücretli doğum izni, 0,1 aylık (3,6 gün) ücretli babalık izni ve 2 aylık (9 hafta) ücretli ebeveyn izninin toplamından ibarettir. Bu ortalama süre, verilerin mevcut olduğu 176 ülkeye ilişkin verilerin üreme çağındaki nüfusa göre (15-49 yaş) ağırlıklandırılması yoluyla hesaplanmıştır.

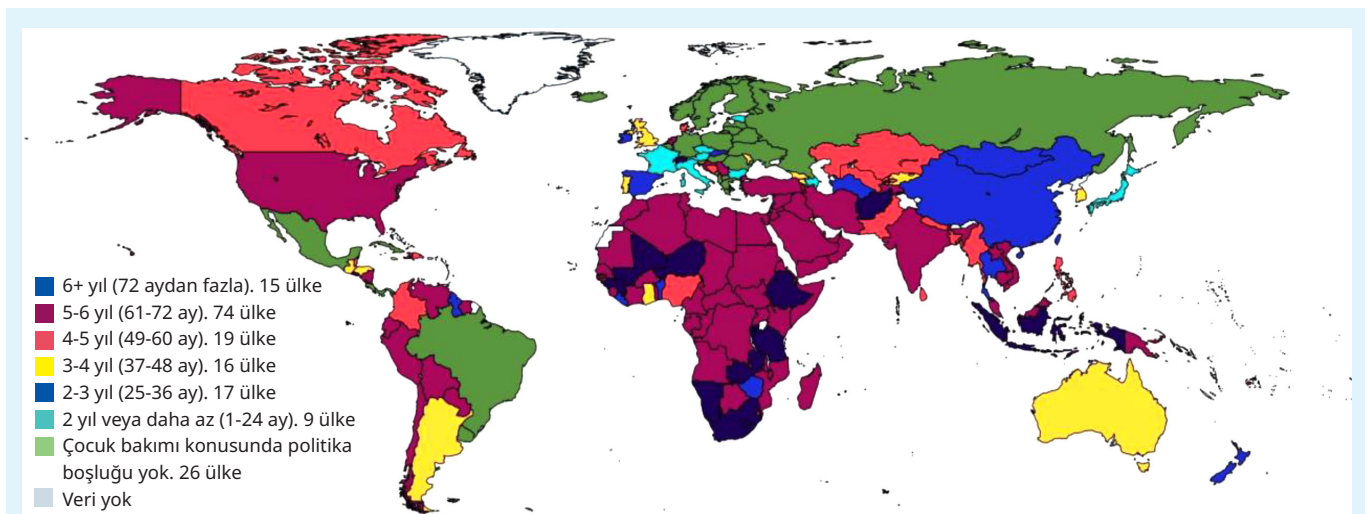
5 Yasal olarak ücretsiz ve evrensel EÇBE hizmetlerinden faydalanmaya başlama veya ilköğretilmeye başlama yaşı ilköğretilmeye başlama yaşı hesaplamaları, verilerin mevcut olduğu 176 ülkeye ilişkin verilerin üreme çağındaki nüfusa göre (15-49 yaş) ağırlıklandırılması yoluyla yapılmıştır.

olanağının neredeyse hiç olmaması sebebiyle 6 yıla yakındır. Çocuk bakımı konusundaki bu politika boşlukları, kamu kurumları bakım hizmeti sunmadığı için kendi çözümünü kendisi bulması gereken milyonlarca mevcut ve potansiyel ebeveyn için külfet teşkil etmektedir (ILO 2022a).

176 ülkenin 89'unda, çocuk bakımı konusundaki politika boşluğu 5 yıldan fazladır ve potansiyel ebeveynlerin yüzde 50,3'ü (1,9 milyar) bu ülkelerde yaşamaktadır. 176 ülkenin yalnızca 26'sında (376 milyon potansiyel ebeveyn karşılık gelmektedir) izin politikaları ve evrensel EÇBE hizmetleri aracılığıyla zorunlu ve sürekli çocuk bakımı hizmetleri sağlanması hususu yasayla düzenlenmiştir. Bu ülkelerin 20'si Avrupa ve Orta Asya'da, 6'sı ise Kuzey ve Güney Amerika'dadır (Brezilya, Kosta Rika, Küba, Meksika, Panama ve Uruguay).⁶ Norveç ve İsveç'te, tatmin edici bir ücretin ödendiği çocuk bakım izninin bitiş süresi ile (sırasıyla yaklaşık 15 ve 18 ay), çocukların hakettikleri EÇBE hizmetlerinden faydalanmaya başlama yaşı (12 ay) arasında birkaç aylık bir çakışma söz konusudur. Benzer şekilde, Slovenya'da EÇBE hizmetlerinden faydalanmaya başlama yaşı ile bakım izninin bitiş süresi aynı zamana (yaklaşık bir yıl) denk gelmektedir. Meksika, Panama ve Uruguay'da evrensel ve ücretsiz çocuk bakım hizmetlerine yönelik yasal haklar doğum ile birlikte, Brezilya'da ise doğumdan üç ay sonra başlamaktadır. Latin Amerika ve Karayipler bölgesinde, 3 yaşa kadar olan çocukların kapsama dahil edilme oranlarının en yüksek olduğu ülkeler Brezilya (yaklaşık yüzde 30) ve Uruguay'dır (yaklaşık yüzde 50) (ILO 2022b).

Çocuk bakımı konusundaki politika boşluğu, hem kadınlar hem de erkekler için çalışma yaşamında önemli bir yapısal engel teşkil etmektedir. Bu konuların yasalardaki hükümler aracılığıyla garanti altına alınması, bu hizmetlerin evrenselliğini ya da uygun maliyetle ulaşılabilir olmasını her zaman sağlayamasa da, önemli bir adım niteliğindedir. Politikalar sürdürülebilir ve entegre bakım hizmeti sağlama konusunda başarısız olduğunda, evde, işte ve toplumda mevcut olan eşitsizlikler daha da artmaktadır. Bu durum, kadınların, çocukların ve ailelerin tüm yaşamını olumsuz etkilemektedir. Bakım konusundaki politika boşluğu arttıkça, başta anneler olmak üzere ebeveynlerin herhangi bir ücret almadan verdikleri bakım hizmetlerinin miktarı da artmakta; istihdam, ücret, liderlik ve emekli maaşı açısından mevcut olan sözde "annelik cezası" daha da şiddetli hale gelmekte; ve bunların sonucunda, eşitsizlikler, yoksulluk ve sosyal dışlanma sürekli hale gelmektedir (ILO 2019b). Politika boşluğu yalnızca yasal hizmetlerin (fiili hizmetlerin değil) değerlendirilmesinde kullanılan bir kavram olsa da, ülkelere ulusal bakım politikalarını güçlendirme yolculuklarında rehberlik edecek önemli bir yol haritası sunmaktadır. Bakım konusundaki tüm politika boşluklarının (doğum izni süresi boyunca ve bakıma veya desteğe ihtiyacı olan çocuklar, çalışma yaşında olan yetişkinler veya ileri yaştaki kişiler için) ulusal çapta tasarlanmış dönüştürücü bakım politikası paketleri aracılığıyla belirlenmesi ve kademeli olarak giderilmesi, bakım ekonomisine yatırım yapılması ve ülkelerin daha iyi bir gelecek inşa etmesi açısından kritik öneme sahiptir (ILO 2022a).

► Şekil 3. Yıl bazında çocuk bakımı konusundaki politika boşluğu, verilerin mevcut olduğu son yıl itibarıyla

Not: 176 ülke ve bölge. Haritadaki çizgiler yaklaşık sınır hatlarını temsil etmekte olup, ILO'nun herhangi bir bölgenin yasal statüsü hakkında yargıda bulunduğu veya bu sınırları onayladığı ya da kabul ettiği anlamına gelmemektedir. Kaynak: ILO, t.y.-b.

⁶ Tam liste şu şekildedir: Almanya, Arnavutluk, Belarus, Belçika, Brezilya, Finlandiya, İsveç, İzlanda, Karadağ, Kosta Rika, Kuzey Makedonya, Küba, Letonya, Litvanya, Macaristan, Malta, Meksika, Norveç, Panama, Polonya, Romanya, Rusya Federasyonu, Slovenya, Ukrayna, Uruguay, Yunanistan.

► Pozitif bir yatırım getirisi

Çocuk bakımı konusundaki politika boşluğunu gidermeye yönelik olarak yapılan her 1 dolarlık yatırımın, 2035 yılına kadar küresel GSYİH'yi ortalama 3,76 ABD doları kadar artıracak tahmin edilmektedir

Çocuk bakımı konusundaki politika boşluğunu gidermeye yönelik yatırım ihtiyacı, ILO'nun yeni Bakım Politikası Yatırım Simülatörü ile elde edilen sonuçlara bakıldığında net bir şekilde görülmektedir. Yatırımın getirisi, çocuk bakımıyla ilgili izinler ve EÇBE hizmetleri için yapılan her 1 ABD dolarlık yatırımın GSYİH'de sağladığı ABD doları artış olarak tanımlanır. (ILO, t.y.-a). Yatırım getirisi, çocuk bakımıyla ilgili izinlerin ve çocuk bakımı konusundaki politika boşluğunu gideren EÇBE politikalarının birleşik etkileri neticesinde, annelerin ilk doğumlarından önce işten ayrılmamaları sayesinde yaşam boyu elde edilen kümülatif kazançlardan (işgücü geliri) doğan tahmini faydaları göstermektedir. Yatırım getirisi hesaplamasında kullanılan metodoloji, Kleven vd. (2018; 2019) tarafından gerçekleştirilen çalışmanın ampirik bulgularına dayanarak, dünya çapında istihdam edilen nüfusun yüzde 87'sine ve dünya GSYİH'sinin yüzde 94'üne karşılık gelen 82 ülkedeki yıllık kamu yatırımı gereksinimlerinin ve işçilerin sosyal haklarının makrosimülasyonuna dayanmaktadır (De Henau 2022). Simülatör aracılığıyla tahmini yatırım getirisini hesaplayabilmek için, 25-54 yaşlarındaki tipik bir annenin her bir çocuğuna 1 yıllık çocuk bakımı izni ve 2 yıllık EÇEG hizmetleri sunmak için gerekli olan yatırım tutarları ve okul öncesinden ilkökula başlayana kadar geçen yıllara ilişkin yatırım gereksinimleri dikkate alınmaktadır. Yatırımların GSYİH'de meydana getireceği artış, dönüştürücü çocuk bakımı politikalarının sayıca fazla olduğu ve dolayısıyla "annelik cezası" olarak ifade edilen maaş farkının nispeten düşük olduğu ülkelerden gelen verilerden hareketle, annelerin ücretsiz bakım hizmetlerinin bir kısmı devletin sorumluluğu haline geldiğinde ve toplumsal cinsiyet farklarından kaynaklı ücret farkları babaların kazancının yüzde 20'si düzeyine indirildiğinde, annelerin yaşamları boyunca elde edecekleri kazanç artışına bakarak hesaplanmaktadır (ILO 2023b).

ILO'nun varsayılan parametrelerine (bkz. Ek A2, Tablo A.2.1 ve ILO 2023b) göre 82 ülke için hesaplanan yatırım getirisi rakamlarına dayanarak ILO, çocuk bakımı izinlerinin ve evrensel ve ücretsiz EÇBE hizmetlerinin kamu tarafından finanse edilmesi için yapılacak yatırımların dünyadaki tüm toplumlara ekonomik faydalar getireceğini tahmin etmektedir. Bu analizde,

yatırım getirisi oran olarak temsil edilir ve yatırım getiri değeri 1 olduğunda, ekonomik faydaların, ömür boyu kazançların geri kazanılması açısından, çocuk bakımı ile ilgili izin ve EÇBE hizmetlerine yapılan toplam yatırımları tam olarak dengelediği anlamına gelir.

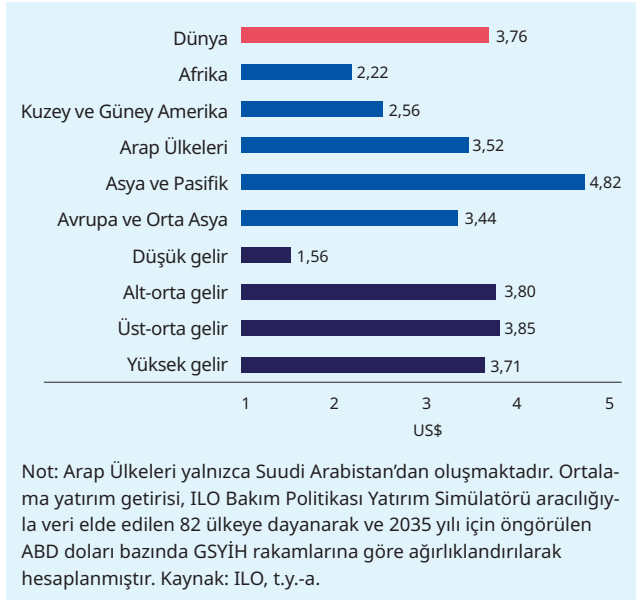
Yatırım getirisinin 1'den büyük olması, ekonomik faydaların toplam yatırımdan fazla olduğu anlamına gelmektedir. 2035 yılına kadar, bakım politikalarına yapılacak her 1 ABD dolarlık yatırımın yaratacağı GSYİH artışının 53 ülkede 2 ABD dolarından fazla, 22 ülkede ise 1 ila 2 ABD doları arasında olacağı tahmin edilmektedir. 82 ülkeden yalnızca 7'sinde yatırım getirisinin 1'in altında olacağı tahmin edilmektedir. Bu tür durumlarda bile, yatırımlar önemini korumaktadır çünkü yatırımlar sayesinde bakım ekonomisinde insana yakışır iş olanakları ortaya çıkmakta; çocukların sağlığı, eğitimi ve gelişimi daha iyi olmakta; ve işyerinde toplumsal cinsiyet eşitliği daha iyi sağlanmaktadır.

Gerek bölgesel düzeyde, gerekse gelir grupları bazında hesaplanan tahmini yatırım getirisi rakamları, çocuk bakımı konusundaki politika boşluğunu gidermenin her yerde ve herkes için faydalı olacağını göstermektedir

Bölgesel ve gelir grubuna dayalı analizler, pek çok ülke ve toplumun (gelir düzeyinden ve ulusal şartlardan bağımsız olarak), bakım ihtiyaçlarının karşılanması, insana yakışır işlerin teşvik edilmesi ve küresel düzeydeki eşitsizliklerin azaltılması neticesinde elde edeceği faydaların yanı sıra, çocuk bakımı konusundaki politika boşluklarının giderilmesi neticesinde ekonomik faydalar da sağlayacağını göstermektedir. Şekil 4'te, dünyanın çeşitli bölgeleri için beklenen yatırım getirisi oranları gösterilmektedir. Afrika bölgesinde, çocuk bakım izinleri ve EÇBE hizmetleri için yapılan her 1 dolarlık harcamanın getirisinin, 2035'e kadar yaklaşık iki katına çıkması beklenmektedir (2,22 düzeyinde bir ortalama yatırım getirisi). Mısır ve Fas gibi bazı ülkelerde, yatırım getirisinin 3'ün üzerinde olması beklenmektedir. Kuzey ve Güney Amerika'da yatırım getirisinin ağırlıklı ortalaması 2,56 iken, Arjantin ve Şili için sırasıyla 3,89 ve 2,87'dir. 2035 yılına kadar, Arap ülkelerindeki ve Avrupa ve Orta Asya'daki yatırım getirisinin 3'ün üzerinde olacağı tahmin edilmektedir. En büyük faydaların elde edildiği bölge, 4,82 ağırlıklı yatırım getirisi ortalama değeri ile Asya ve Pasifik bölgesi olacaktır. Asya-Pasifik bölgesindeki pek çok

ülkede (örneğin Avustralya, Japonya, Kore Cumhuriyeti ve Sri Lanka) yatırım getirisinin 5'in de üzerinde olması beklenmektedir.

► **Şekil 4. Çocuk bakımı konusundaki politika boşluğunun 2035 yılına kadar giderilmesi ile elde edilecek tahmini yatırım getirisi, bölge ve gelir grubu bazında**

Yatırım getirisinin bölgeler arasında farklılıklar göstermesi, ulusal bakım sistemlerinin mevcut durumundaki farklarla açıklanabilir. Yatırım getirisinin yüksek olması, bölgedeki ülkelerin halihazırda çocuk bakım izni ve EÇBE hizmetleri konusunda kapsamlı uygulamaların mevcut olduğu anlamına gelir. Bir diğer deyişle, çocuk bakımı konusundaki politika boşluğunu gidermek için düşük miktarda yatırıma ihtiyaç vardır ve düşük yatırımla bile önemli sosyo-ekonomik faydalar sağlanabilir. Çocuk bakımı izni ve EÇBE hizmetleri için yapılacak her yatırımın aynı oranda yatırım getirisine yol açmayacağını, yatırımın tipinin de önemli olduğunu

belirtmekte yarar vardır. Aslında yüksek yatırım getirisi, bakım politikası paketlerinin daha cinsiyet dönüştürücü bir yaklaşımla tasarlandığının bir işareti olabilir. Bu şekilde hazırlanan bakım politika paketleri, EÇBE alanındaki istihdam rakamlarını artırır ve çalışma koşullarını iyileştirir; ücretsiz bakım hizmetlerinin dağılımındaki eşitsizlikleri azaltır ve dolayısıyla istihdam ve kazanç açısından annelerin karşılaştığı “annelik cezası”nın azalmasına yol açar (ILO 2023b).

Gelir grubu bazındaki sonuçlara bakıldığında, yüksek ve orta gelir grubundaki ülkelere çocuk bakımı konusundaki politika boşluğunun giderilmesinin daha yüksek faydalar sağlayacağı ve buna paralel olarak yatırım getirisinin 4'e yakın olacağı öngörülmektedir. Yatırım getirisinin böyle yüksek olması, ücretlerde söz konusu olan yüksek “annelik cezası”nın, çocuk bakım izni ve EÇBE hizmetlerine yapılacak nispeten küçük yatırımlarla önemli ölçüde azaltılabiliyor olması ile açıklanabilir. İyi gelişmiş bakım sistemlerine sahip olmasına rağmen, babalara kıyasla annelerin istihdam ağırlıklı kazançlarının önemli ölçüde düşük olduğu yüksek gelirli ülkelere (örneğin Estonya, İzlanda) bu durum söz konusu olabilir (ILO 2023b).

Düşük gelir grubundaki altı ülkede, nispeten düşük olsa da pozitif bir yatırım getirisi oranı (1,56) mevcuttur. Bunun nedeni, politika ve uygulama boşluklarının büyük olması; doğurganlığın yüksek ve dolayısıyla çocuk bakımı ile ilgili ihtiyaçların fazla olması; EÇBE alanında çalışan işçilerin maliyetinin ortalama ücretlerden yüksek olması; ve altyapı ve iş gücü boşluklarının büyük olması sebebiyle genel giderlerin yüksek olması olabilir. Aslında bu ülkelere, çocuk bakımı konusundaki politika boşluğunun giderilmesi için GSYİH daha büyük bir yüzdesinin ayrılması gerekecektir çünkü bu ülkelerin kamu harcama programları düşük bütçelidir ve kalifiye öğretmenlere verilen ücretin kişi başı GSYİH'ye oranı, yüksek gelir grubundaki ülkelerekinden daha yüksektir (ILO 2023b; De Henau 2022).

► Toplumsal cinsiyet eşitliğine yatırım konusunda etkileyici bir örnek

Dönüştürücü çocuk bakım politikalarına yapılacak yatırımlar, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması, özellikle de istihdam ve kazanç açısından söz konusu olan toplumsal cinsiyete dayalı ücret farklarının azaltılması bakımından büyük bir potansiyele sahiptir. Çocuk bakım izni ve EÇBE hizmetlerine yönelik yatırımların

simülasyonu sırasında ILO Bakım Politikası Yatırım Simülatörü, 2035 yılına kadar 82 ülkede yaratılacak toplam net istihdamın yüzde 84'ünün kadınlar tarafından doldurulacağını ve bunun ortalama yüzde 95'inin kayıtlı istihdam şeklinde olacağını ortaya koymaktadır (ILO, t.y.-a).⁷

⁷ Tahmini yüzdelere, ILO Bakım Politikası Yatırım Simülatörü aracılığıyla veri elde edilen 82 ülkeye dayanarak, ve bu verilerin, referans yılı olarak kabul edilen 2019 yılında istihdamda olan 15 yaş ve üzeri nüfusa göre ağırlıklandırılması yoluyla hesaplanmıştır. Yaratılan yeni istihdam, EÇBE alanındaki doğrudan ve dolaylı istihdamın yanı sıra, çocuk bakımıyla ilgili ücretli izinden kaynaklı olarak ortaya çıkan istihdam etkilerini yansıtmaktadır. EÇBE hizmetlerine yapılan yatırımın aksine, ücretli izin doğrudan istihdam yaratmaz, fakat çocuk bakımıyla ilgili ücretli izin (ve ilgili iş koruması ve gelir güvenliği) sayesinde hanehalklarının ülke içi tüketiminde meydana gelen artışları yansıtır. Tüketimdeki artışın, annenin istihdamının ve kazancının korunması ve devam ettirilmesinden kaynaklandığı varsayılmaktadır (ILO 2023b; De Henau 2022).

Tüm bölgelerde, istihdam artışından en büyük payı kadınlar alacaktır. Çünkü artışın başlıca sebebi doğrudan istihdam etkileridir ve bakım sektöründe kadın hakimiyeti söz konusudur. İşgücüne ilave katılımın (özellikle de herhangi bir ücret almaksızın bakım hizmeti veren kadınların ücretli istihdama geçişinden kaynaklanan) arkasında ayrıca, çocuk bakımı konusundaki politika boşluklarını gidermeye ve istihdam ve kazanç sürekliliğini sağlamaya imkân veren bakım politikası paketleri vardır (ILO 2023b; De Henau 2022).

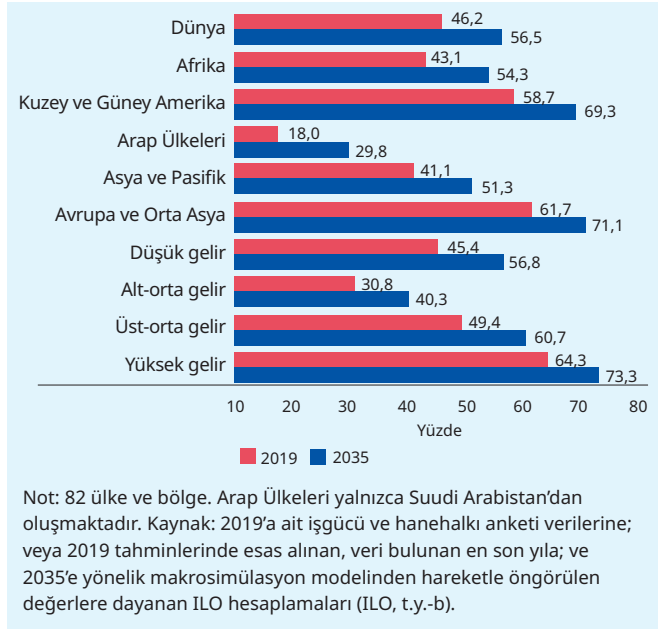
Son olarak, bakım alanına yapılan yatırımlar, erkekler ile kadınlar arasındaki kazanç ve çalışma koşulu farklarının azaltılması şeklinde bir etki de yaratabilir. Çünkü, Simülatörde⁸ yer alan varsayılan ILO parametreleri, birçok işçi için daha yüksek ücretli ve daha iyi çalışma koşullarına sahip kaliteli bakım işleri içeren bir politika paketine dönüşmektedir. Simülatör, EÇBE sektöründe kadınların oranının erkeklere kıyasla daha yüksek olması nedeniyle ve yeni istihdamın ağırlıklı olarak bakım sorumlulukları nedeniyle halihazırda işgücü piyasasının dışında olan kişiler (çoğu kadın olmak üzere) arasında oluşması nedeniyle kadınların bu iyileştirmelerden daha fazla yararlanacağını varsaymaktadır.

Çocuk bakımı alanındaki politika boşluğunun giderilmesi, istihdam ve ücretlerde toplumsal cinsiyet eşitliğinin teşvik edilmesine yönelik dönüştürücü bir yatırımdır

Şekil 5'te, referans yılı için (2019) bölge ve gelir grubuna göre kadın istihdam oranı ve 2035 yılı için simüle edilmiş sonuçlar gösterilmektedir. Kadın istihdam oranının küresel ortalamasının, 2019 yılındaki yüzde 46,2 seviyesinden 2035 yılında yüzde 56,5'e çıkacağı tahmin edilmektedir. Kadın istihdam oranlarında meydana gelmesi beklenen bu büyük artışın bölgeler ve gelir grupları arasında oldukça benzer olacağı ve 9 ila 11 yüzde puan arasında bir değişiklik göstereceği öngörülmektedir. Kadın istihdam oranının en çok 13 yüzde puandan fazla artış göstereceği ülkelerin Fiji, Kazakistan ve Nijerya olması beklenmektedir.

Çocuk bakımı konusundaki politika boşluklarının giderilmesine yönelik yatırımlar yoluyla, istihdam oranlarındaki toplumsal cinsiyet kaynaklı farkın 2035 yılına kadar ortalama 3 yüzde puan kadar azaltılması mümkündür. İstihdam oranlarındaki toplumsal cinsiyet kaynaklı farkın düşük gelirli ülkelerde ortalama 6 yüzde puan civarında, orta gelirli ülkelerde 2 yüzde puan, yüksek gelirli ülkelerde ise 3 yüzde puan düşüş göstermesi beklenmektedir.

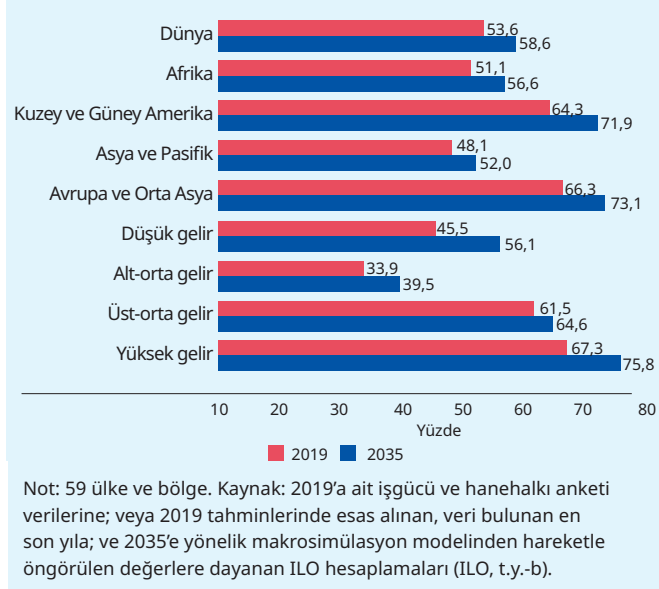
► Şekil 5. Bölgelere ve gelir gruplarına göre kadın istihdam oranı, 2019 (referans yılı) ve 2035 (simülasyon sonucu) (%)

Anne istihdamı, 15 yaş altı çocuğu olan 25-54 yaş arası kadın istihdamının nüfusa oranı olarak hesaplanmaktadır. 2019 yılında, 59 ülkenin verilerine göre ortalama anne istihdamı oranı yüzde 54 civarındaydı (Şekil 6). Simüle edilmiş anne istihdamı oranının ise 2035 yılına kadar, çocuk bakımıyla ilgili izinlere ve EÇBE hizmetlerine yatırım yapılması suretiyle yüzde 59 civarına ulaşması mümkündür. Anne istihdamındaki en yüksek artışın, 7,7 yüzde puanla Kuzey ve Güney Amerika'da görülmesi beklenmekte olup, simülasyona göre 10 yüzde puandan fazla artış olması beklenen Arjantin ve Meksika bu alanda bölge lideri konumundadır. Geri kalan üç bölgede ise anne istihdamı oranlarındaki artışın yüzde 3,9 ile 6,8 puan arasında değişmesi beklenmektedir.

⁸ Bkz. aşağıda yer alan Ek 2, Tablo A.2.1 ve ILO 2023b.

► **Şekil 6. 0-14 yaş çocuğu olan annelerin (25-54 yaş) bölgelere ve gelir gruplarına göre istihdam oranları, 2019 (referans yılı) ve 2035 (simülasyon sonucu) (%)**

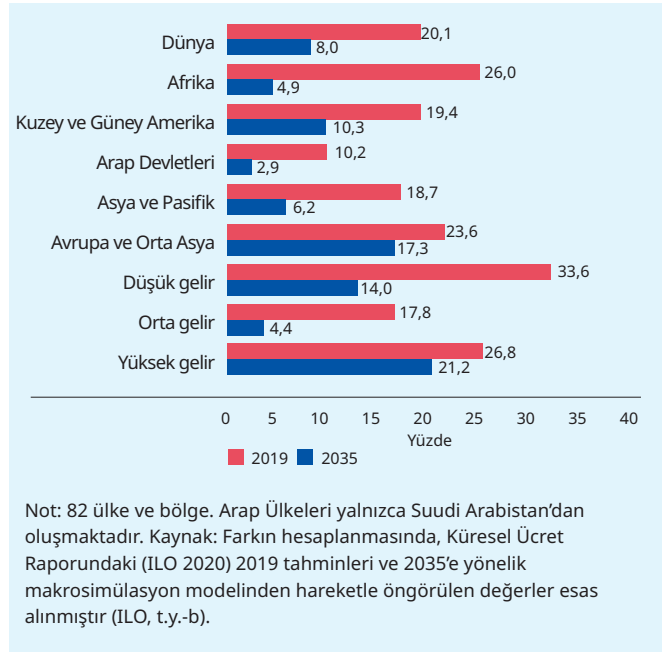

Kazançlara bakıldığında, çocuk bakım izni ve EÇBE hizmetleri ile ilgili yatırımlar neticesinde, aylık kazançlardaki toplumsal cinsiyet kaynaklı farkın 2035 yılına kadar dünya genelinde ortalama 12 yüzde puanlık bir düşüş gösterebileceği görülmektedir. Bu durum, 82 ülke için geçerli olan, aylık ücretlerdeki toplumsal cinsiyet kaynaklı ortalama farkın 2019'daki yüzde 20,1 seviyesinden 2035'te ortalama yüzde 8,0'a düşmesine yol açacaktır.⁹

Şekil 7'de, bölgeler ve gelir grupları arasında önemli farklılıklar olduğu ortaya koyulmuştur. Kadınların kazancının en çok artması beklenen bölge Afrika'dır çünkü çocuk bakımıyla ilgili izinlere ve EÇBE'ye yatırım yapılması sayesinde bu bölgede aylık ücretlerdeki toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden kaynaklı farkın 21 yüzde puan (2019'daki yüzde 26,0 seviyesinden, 2035 için simüle edilmiş seviye olan yüzde 4,9'a) düşmesi mümkündür. Diğer bölgelere bakıldığında, aylık ücretlerdeki toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden kaynaklı farkın Afrika'dan sonra en çok azalacağı bölge Asya-Pasifik (12,5 yüzde puan) ve ardından Kuzey ve Güney Amerika olacaktır (9,1 yüzde puan). Arap Ülkelerindeki azalma yüzde 7,3 puan olurken, Avrupa ve Orta Asya'da aylık ücretlerdeki cinsiyet farkı yüzde 23,6'dan yüzde 17,3'e düşerek yüzde 6,2 puan azalacaktır.

Gelir grubu temel alındığında, alt ve alt-orta gelir grubundaki ülkelerin, aylık ücretlerdeki toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden kaynaklı farkın azaltılması bakımından en yüksek faydaları sağlayacağı muhtemeldir. Düşük gelirli ülkelerde, çocuk bakımına ilişkin politika boşluğunun giderilmesi, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden kaynaklı ücret farkının 19,5 puan azalmasını sağlayabilir ve aylık ücretlerdeki ortalama cinsiyet farkı 2019'da yüzde 33,6 iken 2035'te yüzde 14,0'a düşebilir. Orta gelirli ülkelerde, bu konudaki yatırımlar sayesinde aylık ücretlerde cinsiyet farkının 13,4 yüzde puanlık bir düşüş göstererek 2035 yılında yüzde 4,4'e kadar azalması mümkündür. Yüksek gelirli ülkelerde ise, ortalama düşüşün 5,6 yüzde puan düzeyinde olması beklenmektedir (Şekil 7).

► **Şekil 7. Bölgelere ve gelir gruplarına göre aylık ücretlerdeki toplumsal cinsiyet kaynaklı farklar, 2019 (referans yılı) ve 2035 (simülasyon sonucu) (%)**

Belirli bölgelerde ve gelir gruplarında aylık ücretlerdeki toplumsal cinsiyet kaynaklı farkın önemli ölçüde azalmasının nedeni, ücretlerin ortalamasının üzerinde olduğu doğrudan bakım işlerinde kadın istihdamındaki büyük artıştan kaynaklanmaktadır. Buna ek olarak, çocuk bakım politikası açığını kapatmak için yapılan yatırımın negatif cinsiyete dayalı ücret açığı ile sonuçlandığı, yani kadınların ortalama olarak erkeklerden daha fazla kazanacağı, çoğunluğu orta gelirli, yaklaşık 14 ülke bulunmaktadır.

⁹ Aylık kazançlardaki toplumsal cinsiyet kaynaklı farkın 2019 (referans yılı) ve 2035 (simülasyon sonucu) değerlerinde, erkekler ve kadınlar arasındaki işgücü özelliklerinin bileşiminden kaynaklı farklılıklara (örneğin yaş, eğitim ve belirli bir meslekte yoğunlaşma) göre bir düzeltme yapılmamış olduğunu belirtmekte yarar vardır. Bu nedenle, bahsedilen ücret farklarının, ILO'nun 2018/2019 Küresel Ücret Raporunda (ILO 2018b) belirtilen düzeltilmiş ücret farkları ile kıyaslanması mümkün değildir. Pek çok ülke için ayrıntılı ve doğru mikro verilerin olmaması nedeniyle, simülasyonda kullanılan araç, toplumsal cinsiyet kaynaklı ücret farklarını çeşitli faktörlere göre ağırlıklandırarak hesaplaması mümkün olamamıştır. Böyle bir hesaplama yapılabilmesi için ayrıca, yeni işlere yerleştirilen kişilerin (mevcut işgücü piyasasında yer alan kişilerin yeni işlere karışık olarak yerleştirildiği varsayılarak) niteliklerindeki değişikliklerin de olasılık sıralamasına dayalı eşleştirme yöntemleri kullanılarak hesaba katılması gerekecektir, fakat simülasyonda kullanılan aracın oluşturulma amacı bu değildir.

Kadınların (bazı durumlarda erkeklerin de) işgücüne katılımının düşük olduğu (2019'da yaklaşık yüzde 30) ülkelerde durum genellikle böyledir. Buradan hareketle, 2035'e yönelik makrosimülasyonda kullanılan varsayılan politika parametrelerinin (bkz. Ek 2, Tablo A.2.1 ve ILO 2023b) temelinde insana yakışır bakım işleri yaratılmasının sağlanması ve ücretsiz sağlanan bakım hizmetlerinin çoğunun kadınlar tarafından verildiği

gerçeği olduğu için, makrosimülasyonda, ortalama ücretlerden daha yüksek ücretlerin söz konusu olduğu bakım sektöründe ortaya çıkacak yeni işlere çoğunlukla kadınların yerleştirileceği varsayılmıştır. Çalışma yaşamında toplumsal cinsiyet eşitliğini artırmanın yollarından biri de mesleki ayrışmalarını ortadan kaldırmak ve erkeklerin yeterli ücretli ve kaliteli bakım işlerine daha fazla katılımını teşvik etmektir.

► Sonraki adım: Politika önlemleri

Bakım ekonomisine yatırım yapmak, ILO'nun üçlü yapı ortakları tarafından çağrıda bulunulan toplumsal cinsiyet eşitliğine ve ayrımcılığı önlemeye yönelik dönüştürücü gündemde belirtilen amaçlara ulaşılabilmesi için hayati önem taşımaktadır.¹⁰ Gerek istihdam ve kazanç bakımından getireceği faydalara, gerekse yol açacağı genel faydalara (örneğin çocukların ve genel toplumun sağlığı ve refahı) bakıldığında, politika boşluğunun hem niceliksel hem de niteliksel olarak giderilmesine yönelik yatırımların gerekliliği açıktır. Bu bulgulardan hareketle eyleme geçebilmek ve dönüştürücü bakım politikalarına yatırım yapılmasını sağlayabilmek için devletler, işverenler ve işçiler ile bunları temsil eden örgütler, özel sektör, sivil toplum, BM kuruluşları ve diğer ilgili paydaşlar (örneğin akademik çevre ve hayır kurumları) tarafından atılması gereken adımlar şunlardır:

- Ulusal bakım sistemlerindeki politika ve uygulama boşluklarının; başta ayrımcılık ve dışlanmaya maruz kalma riski yüksek olan kişiler olmak üzere hedef nüfusun bakım ihtiyaçlarının; ve toplumsal cinsiyet dönüştürücü bakım politikalarına yatırım yapma konusunun değerlendirilmesi sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda, ülke çapında sosyal diyalog sağlamak (bakım hizmeti sunanlarla alanların sesinin duyulacağı ve temsil edileceği şekilde).
- Annelik, babalık ve ebeveyn izni ve koruması da dahil olmak üzere kapsayıcı bakım politikaları; bakım hizmetleri; ve bakımla ilgili sosyal koruma yardımları tasarlamaya, finanse etmeye ve uygulamaya yönelik mali, düzenleyici ve teknik kapasite oluşturmak.
- Kadınlar ve erkekler arasında ve aileler, kamu, kâr amacı gütmeyen kuruluşlar ve özel sektör arasında sorumlulukların daha adil paylaşılması da dahil olmak üzere, bakım politikalarına ve kaliteli bakım işlerine yatırım yapmanın faydalarını,

ulusal düzeyde ve topluluk düzeyinde farkındalık çalışmaları, katılımcı araştırmalar ve veri toplama faaliyetleri aracılığıyla teşvik etmek.

- Sosyal diyalog yoluyla, en dezavantajlı durumdaki işçilerin bakım ihtiyaçlarına ve bakım sektöründeki istihdamda (özellikle de gönüllüler ve güvencesiz çalışanlar başta olmak üzere çocuk bakımı alanında çalışan ev işçisi ve göçmen işçiler için) insana yakışır iş eksikliğine yönelik hak temelli programlar ve bunların kesiştiği tüm yolları tasarlamak.
- Tüm bakım çalışanlarının (ücretli ve ücretsiz) ve en ötekileştirilmiş gruplar ve kayıt dışı ekonomi kapsamında olanlar da dahil olmak üzere, bakım alanların karar alma süreçlerinde daha iyi örgütlenmesi, temsil edilmesi ve daha etkili olmasını sağlamak amacıyla, işveren ve işçi örgütlerinin kapasitesini, etki alanını ve koordinasyonunu artırmak.

ILO'nun yeni Bakım Politikası Portalı ve Bakım Politikası Yatırım Simülatörü, ulusal paydaşların, bakıma yatırım yapmanın yalnızca daha adil şartlar sağlamakla kalmayıp, kalkınma amaçlarına ulaşmada da etkili olduğuna dair kanıtlarla ulusal diyaloglara katılmalarını sağlayacak güçlü araçlardır. Bu araçlar, insanlara ve gezegene iyi bakmanın öncelikli olduğu bir geleceğin temellerini atmanın; ve daha iyi ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin daha fazla olduğu bir çalışma yaşamına yönelik çığır açıcı yollar inşa etmenin ilk adımını oluşturmaktadır.

¹⁰ Çalışma Yaşamının Geleceğine İlişkin Yüzüncü Yıl Bildirgesi (ILO 1919) ve "ILO'nun COVID-19 Krizinden Kapsayıcı, Sürdürülebilir, Dayanıklı ve İnsan Merkezli Toparlanmaya Yönelik Küresel Eylem Çağrısı" (ILO 2021), ILO ortaklarının, aile sorumluluklarının daha dengeli bir şekilde paylaşılmasına; iş-yaşam dengesinin daha iyi kurulmasına; ve bakım ekonomisine yatırım yapılmasının teşvik edilmesine yönelik çağrısının ana hatlarını oluşturan temel araçlardır.

► Ekler

Ek 1. Bölgeler ve gelir grubu bazında ülke/bölge listeleri

► Tablo A.1.1. Coğrafi olarak gruplandırılmış ülkeler/bölgeler

Bölge	Ülkeler/bölgeler
Afrika	Etiyopya, Fas, Fildişi Sahili, Gana, Güney Afrika, Kenya, Mısır, Mozambik, Nijerya, Ruanda, Senegal, Tanzanya Birleşik Cumhuriyeti, Tunus, Uganda
Kuzey ve Güney Amerika	Arjantin, Brezilya, Kanada, Şili, Kolombiya, Kosta Rika, Meksika, Peru, Amerika Birleşik Devletleri
Arap Ülkeleri	Suudi Arabistan
Asya ve Pasifik	Avustralya, Bangladeş, Bruney Darüsselam, Çin, Endonezya, Filipinler, Fiji, Hindistan, Hong Kong (Çin), Japonya, Kamboçya, Kore Cumhuriyeti, Laos Demokratik Halk Cumhuriyeti, Malezya, Moğolistan, Nepal, Pakistan, Singapur, Sri Lanka, Tayland, Vietnam, Yeni Zelanda
Avrupa ve Orta Asya	Almanya, Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı, Çekya, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Hırvatistan, Hollanda, İrlanda, İspanya, İsrail, İsveç, İsviçre, İtalya, İzlanda, Kazakistan, Kıbrıs, Kırgızistan, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Macaristan, Malta, Norveç, Polonya, Portekiz, Romanya, Rusya Federasyonu, Slovakya, Slovenya, Türkiye, Yunanistan

► Tablo A.1.2 Gelir grubuna göre ülkeler/bölgeler

Gelir grubu	Ülkeler/bölgeler
Yüksek gelir	Almanya, Amerika Birleşik Devletleri, Avustralya, Avusturya, Belçika, Bruney Darüsselam, Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı, Çekya, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Hırvatistan, Hollanda, Hong Kong (Çin), İrlanda, İspanya, İsrail, İsveç, İsviçre, İtalya, İzlanda, Japonya, Kanada, Kıbrıs, Kore Cumhuriyeti, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Macaristan, Malta, Norveç, Polonya, Portekiz, Romanya, Singapur, Slovakya, Slovenya, Suudi Arabistan, Şili, Yeni Zelanda, Yunanistan
Üst-orta gelir	Arjantin, Brezilya, Bulgaristan, Çin, Endonezya, Fiji, Güney Afrika, Kazakistan, Kolombiya, Kosta Rika, Malezya, Meksika, Peru, Rusya Federasyonu, Tayland, Türkiye
Alt-orta gelir	Bangladeş, Fildişi Sahili, Fas, Filipinler, Gana, Hindistan, Kamboçya, Kenya, Kırgızistan, Lao Demokratik Halk Cumhuriyeti, Mısır, Moğolistan, Nepal, Nijerya, Pakistan, Senegal, Sri Lanka, Tanzanya Birleşik Cumhuriyeti, Tunus, Vietnam
Düşük gelir	Etiyopya, Mozambik, Ruanda, Uganda

Ek 2. Çocuk bakımıyla ilgili başlıca varsayılan politika parametreleri

Bu bilgi notunda yer verilen tahminler, ILO'nun 2035 yılına yönelik politika parametrelerini temel alan ve ILO Bakım Politikası Yatırım Simülatorü kullanılarak yapılan hesaplamalara dayanmaktadır. Bahsi geçen varsayılan politika girdileri, uluslararası standart ve kılavuzların (varsa) yanı sıra, bölge içindeki iyi uygulama örneklerini ve literatürden elde edilen kanıtları temel almaktadır. Çevrimiçi Simülatorün kullanıcıları, varsayılan politika

girdilerinin değerlerini değiştirebilmekte ve ihtiyaca özel bakım politikası yatırım paketleri oluşturabilmektedir. Bu bilgi notunda gözden geçirilen çocuk bakımı politikalarına yönelik başlıca varsayılan politika girdileri, Tablo A.2.1'de özetlenmiştir. Ayrıntılı bilgi için, bkz. ILO 2023b.

► **Tablo A.2.1. ILO Bakım Politikası Yatırım Simülatöründen çocuk bakımıyla ilgili politikalara ilişkin sonuçlar elde etmek için kullanılan, ILO'nun varsayılan politika parametreleri**

Çocuk bakımıyla ilgili ücretli izinler hakkındaki varsayılan politika girdileri	EÇBE ile ilgili politika girdileri
• Ücretli doğum izni verilen hafta sayısı: ILO'nun 2000 tarihli Anneliğin Korunması Sözleşmesi (No. 183) ve Tavsiye Kararı (No.191) uyarınca, önceki kazancının en az yüzde 67'si oranında (Yüzde 100 ücret ödenen 9,38 haftaya karşılık gelmektedir: 14 hafta x %67) ödeme yapılan en az 14 haftalık veya yüzde 100 ödeme yapılan 18 haftalık ücretli doğum izni. • Ücretli babalık izni verilen hafta sayısı: Ücretin yüzde 100 oranında ödendiği, süresi 0,6 (5 iş gününden oluşan haftanın 3 gününe karşılık gelmektedir) ile 18 hafta arasında değişen ücretli izin. • Ücretli ebeveyn izni verilen hafta sayısı: Her iki ebeveynin de, çocuk bakımı konusundaki politika boşluklarını azaltmak amacıyla, evrensel EÇEG hizmetlerine etkili erişim için kanunda belirtilen yaşa kadar kullanabileceği izin. Ebeveyn izni sırasında, önceki kazancın yüzde 67'si oranında ödeme yapılır ve izin ebeveynler arasında eşit paylaştırılır.	• EÇEG programlarından veya okul öncesi programlardan yararlanan çocukların yüzdesi: • 0-2 yaş: Kayıt oranı %50-%60. • 3-5 yaş: Kayıt oranı %90-%100. • Çocuk başına haftalık saat sayısı (EÇEG programı veya okul öncesi program): Tam zamanlı: Tüm yıl boyunca (52 hafta) 40 saat. • Erken çocukluk eğitmeni/pedagojik yeterliğe sahip asistan başına düşen çocuk sayısı: • 0-2 yaş arası 4-5 çocuk. • 3 yaş ve üzeri 8-15 çocuk. • Erken çocukluk eğitmenlerinin ücretleri: Eğitimin kaliteli olmasını sağlamak amacıyla, ortalama ilköğretmeni maaşının yüzde 100'ü kadar.

Kaynak: ILO, t.y.-a.

► **Kaynakça**

Bierbaum, Mira, ve Valérie Schmitt. 2022. "Investing More in Universal Social Protection: Filling the Financing Gap through Domestic Resource Mobilization and International Support and Coordination", ILO Çalışma Raporu Sayı 44.

De Henau, Jerome. 2022. "Costs and Benefits of Investing in Transformative Care Policy Packages: A Macrosimulation Study in 82 countries", ILO Çalışma Raporu Sayı 55.

De Henau, Jerome, ve Susan Himmelweit. 2021. "A Care-Led Recovery from Covid-19: Investing in High-Quality Care to Simulate and Rebalance the Economy." *Feminist Economics* 27 (1-2): 456-469.

De Henau, Jerome, Susan Himmelweit, Zofia Lapniewska, ve Diane Perrons. 2016. "Investing in the Care Economy. A Gender Analysis of Employment Stimulus in Seven OECD Countries". Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu (ITUC).

Devercelli, Amanda, ve Beaton-Day, Frances. 2020. "Better Jobs and Brighter Futures: Investing in Childcare to Build Human Capital". Dünya Bankası.

İlkaracan, İpek, ve Kim, Kijong. 2019. "The Employment Generation Impact of Meeting SDG Targets in Early Childhood Care, Education, Health and Long-Term Care in 45 Countries". ILO.

İlkaracan, İpek; Kim, Kijong; ve Tolga Kaya. 2015. "The Impact of Public Investment in Social Care Services on Employment, Gender Equality, and Poverty: The Turkish Case". Levy Ekonomi Enstitüsü.

ILO. 2018a. "Care Work and Care Jobs for the Future of Decent Work".

———. 2018b. "Global Wage Report 2018/19: What Lies behind Gender Pay Gaps".

———. 2019a. "ILO Centenary Declaration for the Future of Work".

———. 2019b. "A Quantum Leap for Gender Equality: For a Better Future of Work for All".

———. 2020. "Global Wage Report 2020-21: Wages and Minimum Wages in the Time of COVID-19".

———. 2021a. *Global Call to Action for a Human-Centred Recovery from the COVID-19 Crisis that Is Inclusive, Sustainable and Resilient*.

———. 2021b. "World Social Protection Report 2020-22: Social Protection at the Crossroads – In Pursuit of a Better Future".

———. 2022a. "Care at Work: Investing in Care Leave and Care Services for a More Gender-Equal World of Work".

- . 2022b. “Los cuidados en el trabajo: Invertir en licencias y servicios de cuidados para una mayor igualdad en el mundo del trabajo – Informe regional complementario para América Latina y el Caribe”.
- . 2023a. “Achieving Gender Equality at Work”. Uluslararası Çalışma Konferansı, ILC.111/III(B).
- . 2023b. “ILO Care Policy Investment Simulator: Technical Note”.
- . t.y.-a. ILO Bakım Politikası Yatırım Simülatorü, ILO Küresel Bakım Politikası Portalı: <https://www.ilo.org/globalcare/?language=en#simulator:1>.
- . t.y.-b. ILO Küresel Bakım Politikası Portalı: <https://www.ilo.org/globalcare>.
- ILO ve WIEGO (Women in Informal Employment: Globalizing and Organizing). 2019. “Extending Childcare Services to Workers in the Informal Economy: Policy Lessons from Country Experiences”, ILO ve WIEGO Politika Özeti Sayı 3.
- ILO ve UN Women. 2021. “A Guide to Public Investments in the Care Economy Policy Support Tool for Estimating Care Deficits, Investment Costs and Economic Returns”, ILO ve UN Women Politika Aracı, Mart.
- ITUC (Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu). 2022. “Putting the Care Economy in Place: Trade Unions in Action Around the World”.
- . 2023. “The Employment Effects of Public Spending in Infrastructure, the Care Economy and the Green Economy: The Case of Emerging Economies”.
- Kleven, Henrik, Camille Landais, Johanna Posch, Andreas Steinhauer, ve Josef Zweimuller. 2019. “Child Penalties Across Countries: Evidence and Explanations”. AEA (Amerikan Ekonomi Birliği) Makaleleri ve Bildirileri 109: 122–126.
- Kleven, Henrik, Camille Landais, ve Jakob Egholt Søgaaard. 2018. “Children and Gender Inequality: Evidence from Denmark”. American Economic Journal: Applied Economics 11 (4): 181–209.
- O'Donnell, Megan, Shelby Bourgault, Frances Beaton-Day, ve Tanima Ahmed. 2022. “Financing Childcare: Understanding the Return-on-Investment Opportunity”. “Center for Global Development” adlı blog sayfası, 30 Eylül.
- O'Donnell, Megan, ve Joan Lombardi. 2021. “It’s Time to Invest in Global Childcare”. “Center for Global Development” adlı blog sayfası, 16 Mart.
- Birleşmiş Milletler. 2021a. “Our Common Agenda”.
- . 2021b. “Investing in Jobs and Social Protection for Poverty Eradication and Sustainable Recovery”, Genel Sekreter Politika Özeti, 28 Eylül.
- BM Latin Amerika ve Karayipler Ekonomik Komisyonu (UN ECLAC). 2022. “The Care Society: A Horizon for Sustainable Recovery with Gender Equality”.
- UN Women. 2015. “Gender Equality, Child Development and Job Creation: How to Reap the ‘Triple Dividend’ from Early Childhood Education and Care Services”, UN Women Politika Özeti Sayı 2.
- . 2019. “Investing in Early Childhood Education and Care in Kyrgyz Republic: An Assessment of Care Deficits, Costs and Impact on Employment, Gender Equality and Fiscal Returns”.
- . 2021. “Investing in Free Universal Childcare in Sub-Saharan Africa: Côte d’Ivoire, Nigeria, Rwanda, Senegal, and the United Republic of Tanzania – Estimating Spending Requirements, Gendered Employment Effects and Fiscal Revenue”.

► Teşekkür

Bu bilgi notu, İsveç Uluslararası Kalkınma İşbirliği Ajansı (Sida) tarafından finanse edilmiştir. Bununla birlikte, bilgi notunun içeriği, Sida’nın tutum veya politikalarını yansıtmamaktadır.

International Labour Organization
Route des Morillons 4
CH-1211 Geneva 22,
Switzerland

Toplumsal Cinsiyet, Eşitlik, Çeşitlilik
ve Kapsayıcılık Şubesi (GEDI)
gedi@ilo.org

DOI: <https://doi.org/10.54394/LCOE5158>.